

УДК 330.341.1

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНІСТЮ ЕКОНОМІЧНИХ СУБ'ЄКТІВ

Рибіна Л.О., к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

Обґрунтовано необхідність системного підходу до визначення інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку підприємства. Визначена система управлінських процесів інноваційно-інвестиційної діяльності економічних суб'єктів.

Глобалізація і вихід української економіки із економічної та фінансової кризи перетворюють інноваційно-інвестиційний процес в один із ключових факторів її розвитку. Вектор вкладення інвестицій в інновації, який зумовлює трансформацію вітчизняної економіки в інноваційно-активну, вимагає пошуку нових підходів до управління інвестиційною діяльністю економічних суб'єктів.

Інноваційна діяльність тісно пов'язана з діяльністю інвестиційною. П. Друкер визначає інновації як результат інвестування інтелектуального рішення у розробку і отримання нового знання, а також наступний процес його впровадження з метою отримання додаткової цінності (конкурентної переваги на ринку) [1]. Однак, крім споживчої цінності інноваціям властива науково-технічна новизна, яка в процесі освоєння і впровадження інновацій на практиці завдяки синергетичному ефекту сприяє трансформації технологічного укладу і прогресивному розвитку суспільства в цілому [2, с. 61].

Сучасний етап розвитку вітчизняної економіки наглядно показує, що підвищення рентабельності і темпів росту прибутку завдяки використанню економічними суб'єктами окремих точкових інновацій, яким властива низька ефективність (модернізація окремих локальних елементів, наприклад продукції, обладнання), не означає автоматичне вирішення проблем стимулювання розвитку виробництва і економіки взагалі. Вони лише сприяють виживанню та адаптації таких підприємств до сьогоденної ринкової ситуації.

Відсутність стратегічних напрямків інноваційної діяльності, спрямованих на створення і використання системних високоефективних інновацій (інновації

в розвиток діючих бізнес-систем), стримує інноваційний розвиток економіки. Системні інновації передбачають цілеспрямовані зміни у всіх сферах діяльності підприємницьких структур, як для адаптації їх до тенденцій ринку з метою забезпечення конкурентоспроможності, так і досягнення довгострокової ефективності їх функціонування і розвитку. Тобто вся інноваційна діяльність є інвестиційною, але не вся інвестиційна діяльність є інноваційною.

Ефективне управління інноваційно-інвестиційною діяльністю без визначення цілей і потреб її учасників, а також майбутніх потреб ринку неможливе. Однак, враховуючи системний підхід розвитку національної інноваційної економіки, необхідно не забувати, що підприємство, як система, є лише підсистемою системи більш високого рівня на рівні регіону або країни, тому власні цілі розвитку підприємства повинні не суперечити цілям розвитку системи вищого рівня ієрархії і відповідати вимогам зовнішнього середовища.

Будь-які інноваційні зміни на рівні економічного суб'єкта мають певні наслідки, які можуть бути позитивного чи негативного характеру. Можливо, це буде миттєве покращення діяльності підприємства, підвищення його фінансово-економічних результатів і соціальних показників. Але можливий і інший бік інноваційних змін, коли система управління підприємством не зможе оперативно адаптуватися до нових змін, і буде перешкоджати подальшому його функціонуванню. Тому одночасно із інвестуванням інноваційних змін підприємство повинно сформулювати інноваційно-інвестиційну стратегію, згідно з якою воно може рухатися вперед.

Врахування не тільки тенденцій розвитку, але і системи можливостей і небезпек розвитку підприємства, виникнення надзвичайних ситуацій, здатних змінити сформовані тенденції в майбутньому періоді, відрізняє стратегічне планування від звичайного довгострокового. Стратегічне планування складає сутнісну основу стратегічного управління.

Стратегічне управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства передбачає розробку стратегії, за якою визначаються найдоцільніші способи та шляхи вкладення інвестиційних ресурсів у процес,

який спрямований на впровадження науково-технічних розробок з метою освоєння випуску конкурентоспроможної інноваційної продукції та покращення її якості, постійне удосконалення технології виготовлення та зайняття оптимальної ніші підприємством як на внутрішньому так і зовнішньому ринках. Стратегія – це цілеспрямований план дій з управління об'єктом в довгостроковій перспективі, система управління інноваційно-інвестиційної діяльністю підприємства, орієнтоване на довготривалу перспективу та стратегічний успіх [3. с. 16].

В основі інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства лежить уявлення про цілі його розвитку, основні напрямки і засоби досягнення цих цілей. Бачення розвитку бізнесу повинно бути комплексним (системним), цілеспрямованим на досягнення майбутніх результатів безпосередньо через безперервний інноваційно-інвестиційний процес. Адже, як зазначає Некрасова Л.А. «реалізація інвестиційно-інноваційної стратегії призведе не тільки до змін у динаміці інвестиційних та інноваційних процесів, а й до змін їхніх принципів, методів, механізмів реалізації, критеріїв прийняття управлінських рішень. Отже сукупність змін, які з'являться у результаті реалізації інвестиційно-інноваційної стратегії, створять нову якісну визначеність, для якої буде характерною розробка та впровадження нових засобів, методів та механізмів з якісно новими властивостями» [4].

Системність стратегічного управління передбачає об'єднання в єдину не суперечливу систему цілей, стратегій, способів їх досягнення, що дозволяє визначити пріоритети в управлінні інноваційно-інвестиційною діяльністю, забезпечити взаємопов'язаність і взаємний вплив рішень у процесі їх реалізації та спроможність корегувати управлінські рішення щодо розвитку суб'єкта господарювання при змінених умовах функціонування.

На відміну від звичайного управління стратегічні управлінські рішення, як визначає Краснокутська Н.В. «орієнтовані на майбутнє і на постійні зміни середовища; пов'язані із значним залученням матеріальних ресурсів і широким використанням інтелектуального потенціалу; характеризуються гнучкістю і

здатністю адаптуватися до змін ринкових умов; ураховують неконтрольовані організацією зовнішні чинники» [5].

Стратегічне управління інноваційно-інвестиційною діяльністю економічних суб'єктів включає діагностичний аналіз його стану, стратегічне планування й реалізацію обраної стратегії. Його необхідно розглядати як динамічну систему взаємозалежних управлінських процесів:

1) виявлення системної проблеми управління, що дозволяє визначити довгострокові напрямки розвитку і намір зайняти певну нішу на ринку;

2) визначення системної функції (місії) економічного суб'єкта й цілей стратегії розвитку;

3) вибір стратегії функціонування й розвитку, спрямованої на вирішення питання: як досягти необхідних результатів з урахуванням стану і потенціалу підприємства, його перспектив. Цей етап передбачає:

- аналіз факторів внутрішнього і зовнішнього середовища з позицій інноваційно-інвестиційної діяльності;

- конкретизація заходів з досягнення поставлених інвестиційних цілей і формування інвестиційної програми з визначенням строків їх реалізації та необхідних для цього інвестиційних ресурсів;

- визначення джерел надходження цих інвестиційних ресурсів;

- формування альтернативних проектів та сценаріїв з визначенням ризиків та шляхів їх мінімізації, розрахунком їх ефективності та вибір найбільш ефективного проекту;

- оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії;

4) розробка плану реалізації стратегії згідно визначених цілей;

5) реалізація стратегія розвитку;

6) оцінка і контроль стратегії розвитку;

7) управління змінами, що зумовлюється появою нових обставин і необхідністю проведення коригувальних дій (звуження або розширення управлінського бачення майбутнього курсу розвитку, встановлення нових цілей тощо).

Реалізація інвестиційно-інноваційної стратегії дозволить системно вирішувати проблеми, що пов'язані зі зміною підходів до інвестиційного забезпечення інноваційних процесів, а також визначати доцільність інвестування в інноваційні проекти на основі дослідження динаміки попиту на інновації, який є зростаючим в умовах розвитку інформаційної економіки.

Список використаних джерел:

1. Друкер П. Бизнес и инновации. /П. Друкер - М.: Вильямс, 2007. - 432 с.
2. Поляков В.Л. Инновации - стратегический ресурс развития предпринимательских организаций / В.Л. Поляков // Модернизация. Инновации. Развитие. - 2012.-№4(12). - С. 61-65.
3. Свиридова С.В. Процедура формирования и реализации стратегии инновационного развития предприятия / Свиридова С.В. // Экономика и предпринимательство. - 2011. - № 1. - С. 15-18.
4. Некрасова Л.А. Процесс формування інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства та його проблеми / Л.А. Некрасова, О.В. Моніч // Науковий вісник Херсонського державного університету. - 2014.- Вип. 5 (2).-С. 204-207.
5. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент/ Н.В. Краснокутська.- К.: КНЕУ, 2003.- 504 с.

Обоснована необхідність системного підходу к определению инновационно-инвестиционной стратегии развития предприятия. Определена система управленческих процессов инновационно-инвестиционной деятельности экономических субъектов.

Author substantiated the need for a systematic approach to innovation and investment development strategy. He defined system of management processes of innovation and investment activities of economic entities.